

Przemoc domowa w dobie epidemii

Koronawirus wymógł istotne zmiany w życiu całego społeczeństwa. Zostały zamknięte placówki edukacyjne, miejsca pracy, kina itp. Nałożone zostały różne zaostżenia podczas robienia zakupów, spacerów. Wszystkich zachęca się do pozostania w domu. I chociaż ostatnimi czasy następuje rozluźnianie niektórych zaostżeń np. otwarcie galerii, przedszkoli to sporo ograniczeń zostało i wiele osób oraz rodzin przebywa w ścisłych kwarantannach. Niestety dla niektórych jest to duże wyzwanie. To szczególnie ciężki czas dla tych, dla których dom wcale nie jest najbezpieczniejszym miejscem, czyli osób i dzieci, które właśnie w czterech ścianach są ofiarami przemocy domowej.

Doniesienia medialne z Chin, Niemiec czy Włoch pokazują, że narzucone ograniczenia powodują, że zjawisko przemocy domowej znacznie przybrało na sile. Problem ten nie omija także naszego kraju.

Jaki rodzaj przemocy mogą doświadczać ofiary?

Czas epidemii sprzyja występowaniu przemocy. Ofiary mogą doświadczać każdego z rodzajów przemocy, czyli:

- Przemoc fizyczną – intencjonalne działanie z użyciem siły naruszające nietykalność cielesną. Powoduje uszkodzenie ciała lub niesie takie ryzyko. Są to zachowania takie jak: uderzanie, kopanie, popychanie, podduszenie, policzkowanie, szarpanie za włosy itp.
- Przemoc psychiczną – naruszanie godności drugiej osoby i zadawanie cierpień psychicznych poprzez np. wyśmiewanie, obrażanie, znęcanie się, poniżanie, stosowanie gróźb, oczernianie, itp. Przemoc psychiczna nie zostawia widocznych śladów na ciele przez co jest trudniejsza do wykrycia. Często towarzyszy przemocy fizycznej i niesie za sobą równie poważne skutki.
- Przemoc seksualną – zmuszanie do niechcianych zachowań mających na celu zaspokojenie potrzeb seksualnych sprawcy. Można tutaj zaliczyć m.in. gwałt, molestowanie, obmacywanie, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, zmuszanie do współżycia z innymi osobami itp.
- Przemoc ekonomiczną – używanie pieniędzy lub innych wartościowych rzeczy ofiary. Ma na celu uzależnienie finansowe i sprawowanie kontroli przez sprawcę. Może

przejawiać się w następujących zachowaniach: ograniczanie dostępu do środków finansowych, niełożenie na utrzymanie rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy, sprzedawanie rzeczy, okradanie, zaciąganie kredytów bez wiedzy współmałżonka itp.

- Zaniedbanie – naruszenie obowiązku opieki ze strony najbliższych. Dotyczy najczęściej dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Przejawia się jako zaniedbanie potrzeb żywieniowych, medycznych, higienicznych i psychicznych np. niedostarczanie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, niewłaściwa opieka, narażenie na niebezpieczeństwo, ograniczanie dostępu do kuchni czy łazienki.

Dlaczego sprawcom przemocy sprzyja izolacja?

Sprawcy przemocy wykorzystują do manipulacji wiele mechanizmów psychologicznych mających na celu dominację i kontrolę nad ofiarą. Jednym z nich jest zjawisko prania mózgu, czyli systematyczne wpływanie na myślenie, poglądy, uczucia i postawy drugiej osoby. Najczęściej używane metody prania mózgu to poniżanie, degradacja, groźby, demonstracja wszechmocy, sporadyczne okazywanie pobłażliwości, a także izolacja.

Izolacja polega na stopniowym odcinaniu osoby od kontaktów z innymi. Sprawca krytykuje rodzinę, złości się gdy ofiara spotyka się ze znajomymi lub rozmawia przez telefon. Pod wpływem nieustannych nacisków dręczone osoby rezygnują całkowicie z kontaktów z innymi, a nawet porzucają pracę. W ostateczności ofiara zostaje odcięta od pomocy z zewnątrz. Podobnie w dobie epidemii ograniczone kontakty z innymi ludźmi, praca zdalna, przebywanie na opiece nad dziećmi, wpływa na odcięcie ofiar przemocy od świata zewnętrznego i bezpośredniego szukania wsparcia czy pomocy.

Izolacja, strach, ciągła niepewność oraz napięta atmosfera wpływa na zachowanie agresywne wśród osób dorosłych, które z czasem mogą skutkować pojawieniem się przemocy. Izolacja oddziałuje też bezpośrednio na sprawców przemocy, którzy już wcześniej znęcali się nad swoimi rodzinami. Przemocnicy są sfrustrowani ograniczeniami, a zarazem stają się bardziej zuchwali, gdyż są przekonani o tym, że są bezkarni a ich czyny w obecnym czasie nie wyjdą na jaw.

Zmiany w prawie

30 kwietnia Sejm uchwalił ustawę antyprzemocową. Na jej mocy sprawcy przemocy domowej będą natychmiast odseparowani od swych ofiar. Nowe regulacje przewidują, że sprawca przemocy fizycznej zagrażającej życiu lub zdrowiu domowników będzie musiał opuścić wspólne mieszkanie. Nakaz opuszczenia mieszkania będzie obowiązywać przez

14 dni. Sąd będzie mógł przedłużyć ten okres na wniosek ofiary. Policja będzie też mogła wydać wobec przemocnika zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz kontrolować czy zakaz ten jest stosowany.

Gdzie szukać pomocy?

W sytuacjach bezpośredniego narażenia zdrowia i życia należy wzywać Policję dzwoniąc pod nr 997 lub numer alarmowy 112. Istnieje też wiele infolinii, gdzie można uzyskać pomoc np. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - 801 12 00 02 czy Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111.

Mieszkańcy powiatu rzeszowskiego, u których pojawiają się trudności emocjonalne w związku z zaistniałą sytuacją mogą skorzystać z telefonicznego specjalistycznego wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie pod nr telefonu 519-585-636 w pon 8-16, wt-pt 12-20 oraz pomocy w sprawach prawnych pod nr telefonu 519-585-761, a także uzyskać porady w sprawach dotyczących przemocy od pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnem dzwoniąc na nr 518-736-839 oraz otrzymać wsparcie psychologiczne pod nr 885-696-640.

Joanna Kiszka – psycholog
Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnem

Źródła:

- J. Helios, W. Jedlecka „Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane” Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017
- M. Ciesielka „Rodzaje, formy i cykl przemocy w rodzinie” Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, nr 12(3)/2014
- <https://fdds.pl/kwarantanna-nie-izoluje-od-przemocy-rusza-nowa-kampania-fundacji-dajemy-dzieciom-sile-za-drzwiemi/>
- <http://www.niebieskalinia.info/index.php/ofiary-przemocy/dorosly-1/charakterystyka/33-pranie-mozgu>
- <https://www.niebieskalinia.pl/edukacja/serwis-informacyjny/6713-rzecznik-praw-obywatelskich-o-zapewnieniu-prawidlowego-funkcjonowania-systemu-wsparcia-dla-ofiar-przemocy-domowej>
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ustawa-antyprzemocowa-niemal-jednoglosnie-przyjeta-przez-sejm>